

Sendt per e-post til post@kt.no

FORENKLET MELDING OM FORETAKSSAMMENSLUTNING

Med dette oversendes forenklet melding om foretakssammenslutning etter konkurranseloven av 5. mars 2004 nr. 12 (heretter "**krrl.**") § 18, jf. § 18 a, jf. forskrift nr. 1466 av 11. desember 2013 om melding av foretakssammenslutninger ("**Meldepliktforskriften**") § 3.

Meldingen inngis som forenklet melding da vilkårene for dette er oppfylt etter Meldepliktforskriften § 3 nr. 3 b), jf. også nærmere om dette i meldingens punkt 4.

Gjennom foretakssammenslutningen vil Hæhre & Isachsen Entreprenører AS (heretter "**HI Entreprenører**"), (org. nr. 926 765 884) overta varig og bestemmende kontroll over Kruse Smith Anlegg AS ("**Kruse Smith Anlegg**" (org. nr. 927 612 372), samlet omtalt som "**Partene**").

Bakgrunnen for transaksjonen er den tiltagende trenden hvor private og offentlige oppdragsgivere i økende grad utlyser anbud som gjelder større og mer komplekse anleggskontrakter, økt bruk av totalentreprise og stadig mer inngående krav til omfattende og bred kompetanse, erfaring og kapasitet i prosjektgjennomføring. Markedet bærer i dag preg av at leverandører må kunne levere et samlet tilbud som omfatter alle elementer av et oppdrag, og for å kunne oppfylle disse kravene må en tidvis inngå prosjektsamarbeid, joint venture eller engasjere underleverandører for å kunne levere på kompetanseområder hvor en selv har manglende kapasitet i egen virksomhet.

Anleggsbransjen består av et totalmarked for konstruksjon og bygging av anlegg, som omfatter all anleggsvirksomhet, samferdsel, infrastruktur, annen type anleggskonstruksjoner som industrianlegg, etv. For den videre redegjørelse er det formålstjenlig å definere enkelte begreper som vil benyttes i denne meldingen:

- «Veianlegg»: Samlebegrep for vei på en nærmere angitt strekning.
- «Vei i dagen»: Del av veianlegg som ikke omfattes av tunnel eller bro.
- «Bro»: Større og kompliserte brokonstruksjoner, som typisk utføres som fremskyvbare broelementer eller ved fremskyvbare stillaser.
- «Mindre konstruksjoner»: Korte broer som typisk støpes med underliggende stillas/reis, støttemurer, underganger, viltoverganger, kulverter etc.
- «Tunnel/tunnelanlegg»: Bergrom i fjell for etablering av veianlegg eller andre formål (lager, industrianlegg etc.)
- «Jernbane- og sporveisanlegg»: Traseer for skinnegående kjøretøy, typisk jernbane og sporvei.

Begge parter opptrer stort sett innenfor sine respektive virksomhetsområder i anleggsmarkedet, men har noe overlappende virksomhet ved leveranse av tunnel innenfor veianlegg og jernbane- og sporveisanlegg, samt innenfor leveranse av mindre konstruksjoner. Partenes virksomhetsområder er primært komplementære, og vil gjennom foretakssammenslutningen i større grad kunne tilby et mer komplett entreprenørkonsern innen anleggsvirksomhet, særlig innen tunnelanlegg og brobygging.

Partenes samlede markedsandel i anleggsmarkedet totalt sett og innenfor de ulike segmenter hvor partene har overlappende virksomhet, overstiger ikke 20 %.

Vilkårene for inngivelse av forenklet melding er derfor oppfylt, jf. Meldepliktforskriften § 3 bokstav b).

Meldingen er basert på kravene i Meldepliktforskriften § 3 annet ledd, samt Konkurransetilsynets retningslinjer for forenklet melding av foretakssammenslutning av oktober 2019.¹

Tekst markert med **grønn bakgrunn** inneholder informasjon som etter partenes syn er underlagt lovbestemt taushetsplikt og unntatt fra offentlig innsyn, jf. offentleglova § 13, jf. forvaltningsloven § 13 (1) nr. 2. En særskilt begrunnelse for de angitte og merkede opplysningene er angitt i **Vedlegg A**.

1. Kontaktinformasjon til partene

1.1 Melder

Navn:	Hæhre & Isachsen Entreprenører AS v/ Knut Harstad
Org. nr.:	926 765 884
Adresse:	Billingsstadsletta 83, 1396 Billingstad
Telefon:	911 11 091

1.2 Ervervede foretak

Navn:	Kruse Smith Anlegg AS v/ Bjørn Velken
Org. nr.:	927 612 372
Adresse:	Kjøita 40, 4630 Kristiansand
Telefon:	918 21 425

1.3 Selgers representant

Navn:	Kruse Smith AS v/ Nils Ravnås
Org. nr.:	988 948 837
Adresse:	Kjøita 40, 4630 Kristiansand
Telefon:	950 34 028

2. Opplysninger om foretakssammenslutningens art

Aksjekjøpsavtalen ("Avtalen") er vedlagt denne meldingen (konfidensiell).

Avtalen ble inngått 9. desember 2021 mellom Hæhre & Isachsen Entreprenører AS og Kruse Smith AS.

Kjøpesummen er regulert i Avtalens punkt 3 og innebærer til sammen [REDACTED]

Foretakssammenslutningen innebærer ikke opprettelse av fellesforetak.

¹ <https://konkurransetilsynet.no/wp-content/uploads/2019/10/Retningslinjer-for-forenklet-melding-av-foretakssammenslutning-2019.pdf>

Kruse Smith Anlegg er fisjonert ut av Kruse Smith Entreprenør AS ("**Kruse Smith Entreprenør**"), hvor Kruse Smith Anleggs virksomhet tidligere var underlagt Kruse Smith Entreprenører. Fisjonen ble registrert 12. oktober 2021 og først gjennomført 9. desember 2021 i forbindelse med denne foretakssammenslutningen. De involverte foretak er dermed Hæhre & Isachsen Entreprenører og Kruse Smith Anlegg AS.

Ved gjennomføring av foretakssammenslutningen vil Kruse Smith Anlegg bli underlagt kontroll av HI Entreprenører og dets morselskap HI-Gruppen, som vil oppnå varig og bestemmende innflytelse som et resultat av ervervet. Gjennomføringen av foretakssammenslutningen er betinget av Konkurransetilsynets godkjenning. Transaksjonen er ikke meldepliktig i andre land.

3. Beskrivelse av de involverte foretakene og foretak i samme konsern

3.1 Hæhre & Isachsen Gruppen AS

3.1.1 Juridisk og organisatorisk struktur

Hæhre & Isachsen Gruppen er et aksjeselskap med forretningsadresse i Billingstadsletta 83 på Billingstad.

Selskapet ble stiftet i 23. januar 2006 og har 6 styremedlemmer, hvor Inge Stensland er styreleder. Administrerende direktør er Albert Kristian Hæhre. Hæhre og Isachsen Gruppen har selv flere aksjeeiere hvorav Knarten Holding AS (45,92 %) og HCA Melbye AS (9,595 %) er de største.

Selskapet har 22 ansatte. Selskaps vedtektsfestede formål er entreprenør- og konsulenttjenester, eiendomsutvikling og investering i aksjer og verdipapirer.

3.1.2 Virksomhetsområder

Hæhre & Isachsen Gruppen er et anleggskonsern med entreprenørvirksomheter og spesialistselskaper som understøtter konsernets kjernevirksomhet innenfor anleggsdrift. I tillegg til entreprenørvirksomheten i HI Entreprenører, har konsernet virksomhet innen tomteutvikling for salg av tomter, massegjenvinning og utleie av maskiner og utstyr til anleggsbransjen.

Mer informasjon om HI Gruppen finnes her: <https://hi-gruppen.no/>

3.2 Hæhre & Isachsen Entreprenører AS

3.2.1 Juridisk og organisatorisk struktur

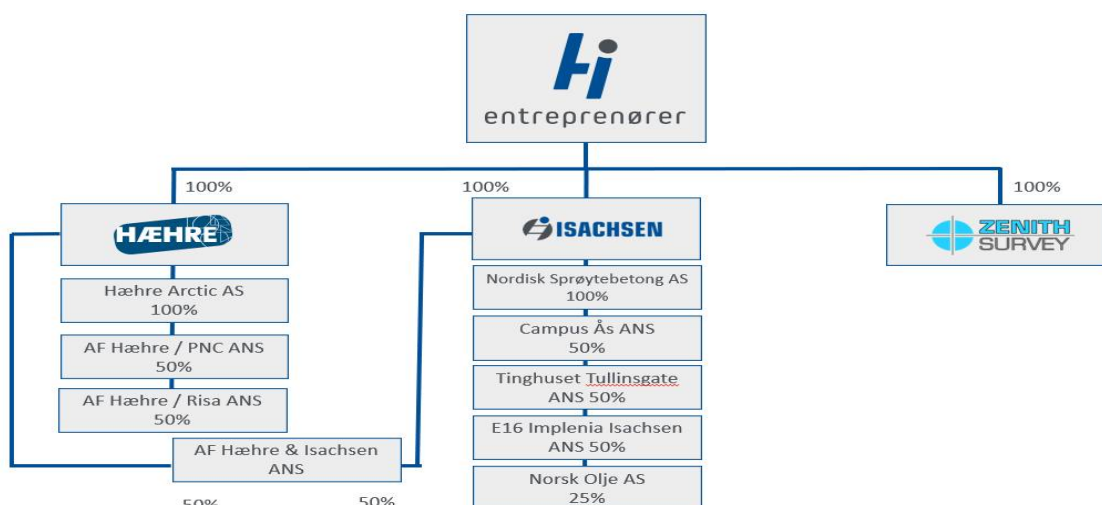
HI Entreprenører er et aksjeselskap med forretningsadresse i Billingstadsletta 83 i Billingstad.

Selskapet ble stiftet 22. februar 2021, og eies i sin helhet av HI-Gruppen.

Selskapet har 6 styremedlemmer, hvor Albert Kristian Hæhre er styreleder. Administrerende direktør er Knut Harstad.

Selskapet er morselskap for konsernets entreprenørvirksomheter og omfatter selskapene Hæhre Entreprenør AS (org. nr. 986 420 010) med datterselskaper, Isachsen Anlegg AS (org. nr. 970 999 507) med datterselskaper, samt Zenith Survey AS (org. nr. 912 482 316).

HI Entreprenører sitt vedtaksfestede formål er entreprenør- og konsulenttjenester og investering i aksjer.

Oversikt HI Entreprenører med datterselskaper.

3.2.2 Virksomhetsområder

HI Entreprenører er anleggsdivisjonen i HI Gruppen, og styrer anleggsvirksomheten i datterselskapene Hæhre Entreprenør og Isachsen Anlegg. Selskapet eier også samtlige aksjer i Zenith Survey, som er en leverandør av stikningstjenester til Hæhre Entreprenør.²

Selskapets virksomhet knytter seg til rollen som morselskap, altså som eier av aksjene i de ulike konsernselskapene og har følgelig ingen egen virksomhet eller omsetning.

3.3 Hæhre Entreprenør AS

3.3.1 Juridisk og organisatorisk struktur

Hæhre Entreprenør AS ("Hæhre Entreprenør") er et aksjeselskap med forretningsadresse Tangen i Vikersund.

Selskapet ble stiftet 2. januar 2004 og har 3 styremedlemmer. Knut Harstad er styreleder. Gudmund Roen er daglig leder.

Hæhre Entreprenør har 857 ansatte.

Selskapets vedtaksfestede formål er anleggstransport, handel innen anleggsmaskiner og utstyr, entreprenørvirksomhet og eie aksjer/andeler i andre selskaper.

Hæhre Entreprenør eier 100 % av aksjene i Hæhre Arctic AS (org. nr. 920 693 806), 50 % av AF Hæhre/PNC ANS (org. nr. 922 706 417), 50 % av AF Hæhre/RISA ANS (org. nr. 927 715 589) og 50 % av AF Hæhre & Isachsen ANS (org. nr. 926 363 530).

3.3.2 Virksomhetsområder

² <https://zenithsurvey.no/>

Hæhre Entreprenør driver anleggsvirksomhet og leverer tjenester innenfor veianlegg, sporveis- og jernbaneanlegg, broer og andre betongkonstruksjoner (kulverter og underganger) i tilknytning til ulike samferdselsprosjekter, tunneler for både vei og jernbane, bygging av flyplasser og annet grunnarbeid, samt vannkraft og energi.

Mer informasjon om selskapet finnes her: <https://akh.no/>

3.4 Kruse Smith AS (konsernmor til involvert foretak før foretakssammenslutningen)

3.4.1 Juridisk og organisatorisk struktur

Kruse Smith AS er morselskap i et anleggskonsern innen bygg og anlegg, som ble stiftet 16. november 2005. Selskapet har forretningsadresse i Kjøita Park 40 i Kristiansand.

Kruse Smith har 4 styremedlemmer, hvor Tore Olaf Rimmereid er styreleder. Jon Syrtveit er daglig leder/administrerende direktør. Den største aksjonæren i Kruse Smith AS er Kruse Smith Gruppen AS, som eier 42,475 %. Dernest eier Indigo Vekst AS, Leilos AS og Maibello AS henholdsvis 14,5158 % hver, mens resterende 15,05 % er fordelt på øvrige aksjonærer.

Kruse Smith eier 100 % av aksjene i Kruse Smith Entreprenør AS (org. nr. 916 050 445) og 100 % av aksjene i Kruse Smith Invest AS (org. nr. 998 231 817). Selskapet eier også (før gjennomføring av foretakssammenslutningen) 100 % av aksjene i Kruse Smith Anlegg AS.

3.4.2 Virksomhetsområde

Selskapets virksomhet er å eie aksjer i Kruse Smith Entreprenør AS og Kruse Smith Invest AS.

Mer informasjon om Kruse Smith konsernet finnes her: <https://www.kruse-smith.no/>

3.5 Kruse Smith Entreprenør AS (søsterselskap til involvert foretak før foretakssammenslutningen, det foretaket som involvert foretak er utfisjonert fra)

3.5.1 Juridisk og organisatorisk struktur

Kruse Smith Entreprenør er et aksjeselskap som ble stiftet 25. april 1975, og har forretningsadresse på Kjøita i Kristiansand.

Selskapet har 7 styremedlemmer med 3 varamedlemmer, hvor Tore Olaf Rimmereid er styreleder. Daglig leder er Jon Syrtveit.

Samtlige av selskapets aksjer er eid av Kruse Smith AS.

Kruse Smith Entreprenør eier 100 % av aksjene i henholdsvis Elvebredden Syd AS (org. nr. 983 261 485) og Kruse Smith Hasseløy AS (org. nr. 989 405 659).

3.5.2 Virksomhetsområde

Inntil 30. juni 2021 drev Kruse Smith Entreprenør virksomhet innen både bygg og anlegg, og var aktive innen veianlegg (bro og tunnel) og industrianlegg. Anleggsvirksomheten ble 30. juni 2021 utfisjonert i et nyopprettet, heleid selskap av Kruse Smith AS, kalt Kruse Smith Anlegg AS.

I dag, etter gjennomføring av fisjonen, driver Kruse Smith Entreprenør kun virksomhet innen byggentrepriser, herunder bygging av næringsbygg, leiligheter mv.

3.6 Kruse Smith Anlegg AS (involvert foretak, som målselskap i foretakssammenslutningen)

3.6.1 Juridisk og organisatorisk struktur

Kruse Smith Anlegg er et nyopprettet selskap (5. juli 2021) som har forretningsadresse på Kjøita i Kristiansand. Selskapet er utfisjonert fra Kruse Smith Entreprenør AS og eies før foretakssammenslutningen 100 % av Kruse Smith AS. Fisjonen ble kunngjort 9. desember 2021.³

Selskapet har 2 styremedlemmer, hvor Jon Syrtveit er styreleder.

Selskapets vedtektsfestede formål er entreprenørvirksomhet og det som står i forbindelse med dette, samt deltakelse i andre selskaper.

3.6.2 Virksomhetsområde

Kruse Smith Anlegg skal etter gjennomføring av fisjonen (se punkt 2 ovenfor) drive konsernets anleggsvirksomhet, primært innen tunnelanlegg og broer innenfor veianlegg. Selskapet har ikke historisk hatt noen oppdrag for tunnelanlegg og broer innenfor jernbane- og sporveisanlegg, men har kompetanse til å påta seg slik prosjekter. Kruse Smith Anlegg opererer også innenfor industrianlegg. Selskapet deler virksomheten i to avdelinger; tunnel og konstruksjoner. Broer inngår i avdeling for konstruksjoner. Tunnel- og industrianlegg inngår i virksomhetens avdeling for tunnel.

3.7 De involverte foretakenes omsetning og driftsresultat i Norge siste regnskapsår

Selskap	Omsetning i Norge siste år (2020)	Driftsresultat i Norge siste år (2020)
Hæhre & Isachsen Entreprenører AS ⁴	MNOK 4 936 ⁵	MNOK 111,8
Kruse Smith Anlegg AS ⁶	MNOK [REDACTED]	MNOK [REDACTED]

³ https://w2.brreg.no/kunngjoring/hent_nr.jsp?orgnr=927612372

⁴ Med datterselskaper:

Selskap	Omsetning i Norge siste år (2020)	Driftsresultat i Norge siste år (2020)
Hæhre Entreprenører AS	MNOK [REDACTED]	MNOK [REDACTED]
Isachsen Anlegg AS	MNOK [REDACTED]	MNOK [REDACTED]

Zenith Survey leverer i all hovedsak tjenester (stikning) internt i konsernet og er derfor ikke med i tallgrunnlaget.

⁵ Av dette var [REDACTED] MNOK knyttet til tunnelanlegg og [REDACTED] MNOK knyttet til vei i dagen. Ulike betongkonstruksjoner som kulverter, underganger etc. knyttet til vei i dagen, utgjorde om lag [REDACTED] MNOK. Øvrig omsetning knytter seg til selskapets virksomhet innen kommunaltekniske anlegg, grunnarbeider, transport og rassikring.

⁶ Virksomheten som i dag er lagt til Kruse Smith Anlegg var i 2020 del av Kruse Smith Entreprenører, og omsetning oppgitt i tabell er derfor tallgrunnlag fra Kruse Smith Entreprenør sin omsetning fra anleggsvirksomhet (som nå er overført til Kruse Smith Anlegg). Kruse Smith Entreprenør sin totalomsetning i 2020 var på totalt [REDACTED] MNOK, hvorav [REDACTED] MNOK av omsetningen knytter seg til annen virksomhet som ikke er overført til Kruse Smith Anlegg.

Ettersom Kruse Smith Anlegg først ble utfisjonert fra Kruse Smith Entreprenør AS i 2021, foreligger det ingen godkjente regnskap og årsberetning for målselskapet i 2020. Det vises derfor til årsregnskap og årsberetning for Kruse Smith Entreprenør AS, som ligger offentlig tilgjengelig gjennom Brønnøysundregistrene.

Hæhre & Isachsen Gruppen AS sin årsberetning og årsregnskap for 2020 ligger vedlagt. Hæhre & Isachsen Entreprenører AS ble stiftet i 2021, og det foreligger følgelig ingen årsregnskap for 202 for dette selskapet. Årsregnskap og årsberetning for tilhørende datterselskaper for 2020 er tilgjengelig gjennom Brønnøysundregistrene.

4. Vilkårene for inngivelse av forenklet melding er oppfylt

Ifølge Meldepliktforskriften § 3 første ledd nr. 3 b) kan forenklet melding inngis der hvor to eller flere av partene er aktive på det samme produktmarked og geografiske marked, men hvor partenes samlede markedsandel ikke overstiger 20 %.

Partene har liten grad av overlappende virksomhet i Norge, ettersom partene opererer i ulike virksomhetsområder i anleggsmarkedet og ingen av partene kan levere en samlet tjeneste i anbudskonkurranser.

Partenes samlede markedsandel overstiger ikke 20 %, verken i anleggsmarkedet som en helhet eller innenfor mindre segmenter hvor partene har til dels horisontalt overlapp. Partene har heller ikke markedsandeler som overstiger 30 % hvor en har noe vertikalt overlapp.

Dette vil redegjøres nærmere for nedenfor.

4.1 Markedet for anleggsvirksomhet– partenes samlede markedsandel overstiger ikke 20 %

Det totale anleggsmarkedet estimeres til å utgjøre ca 120 MRD. Omtrent 35 MRD er knyttet til anleggsvedlikehold, og er ikke inkludert i tallgrunnlaget. Totalt utgjorde anleggsmarkedet 85 MRD i 2020 Estimatet er fremstilt på grunnlag av tall fra Prognosesenteret:

ANLEGGSMARKEDET I NORGE - HOVEDKATEGORI

	2019	2020	2021	2022
1 Veianlegg	35 273	29 359	36 993	56 121
2 Jernbane- og sporveisanlegg	7 736	12 169	14 480	17 795
3 Maritim infrastruktur	2 287	1 923	2 259	3 345
4 Energianlegg	10 740	10 669	11 644	10 144
6 Kommunaltekniske anlegg	8 896	8 930	9 675	9 613
8 Andre anlegg	21 044	21 954	23 036	23 862
Totalsum	85 976	85 004	98 087	120 880

Anleggsvedlikehold ca 35 mrd, hvorav veivedlikehold utgjør ca 21 mrd, er ikke inkludert i statistikken.

Tall i millioner (NOK)

Kilde

Prognosesenteret AS

Eksportdato

11/23/2021 18:20:17

Eksportert fra Prognosesenteret

De største aktørene i Norge innen anleggsmarkedet totalt sett er trolig Veidekke ASA, som hadde en omsetning på rundt 5,9 MRD NOK i 2020.⁷ Det er også grunnlag for å tro at Skanska er en av de største aktørene på markedet, men det foreligger ingen offentlige tall for Skanskas totalomsetning for anleggsmarkedet segmentert etter Norge isolert, men partene estimerer Skanskas omsetning til å være minimum [REDACTED].

Hæhre & Isachsen Entreprenør hadde i 2020 en totalomsetning på [REDACTED] MNOK innenfor anleggsvirksomhet. Kruse Smith Anlegg (gjennom Kruse Smith Entreprenør sin tidligere anleggsvirksomhet) hadde en totalomsetning på [REDACTED] MNOK i 2020. Nasjonalt og for anleggsmarkedet som en helhet har derfor partene en samlet markedsandel på [REDACTED] %.

Partene har som nevnt overlappende virksomhet innenfor følgende områder i anleggsmarkedet:

- (i) tunnel innenfor veianlegg og og jernbane- og sporveisanlegg, og
- (ii) konstruksjoner som underganger, viltoverganger og kulverter.

Totalmarkedet for tunnel innenfor veianlegg og jernbane- og sporveisanlegg utgjorde 12,081 MRD i 2020. Kruse Smith Anlegg, med tidligere virksomhet under Kruse Smith Entreprenør, estimerer at totalomsetningen innenfor dette segmentet er på [REDACTED] MNOK. HI Entreprenører har estimert at en innenfor dette segmentet hadde en totalomsetning i Norge på [REDACTED] MNOK i 2020. Partenes samlede omsetning i denne delen av markedet utgjorde [REDACTED] MNOK i 2020, noe som tilsvarer en markedsandel på [REDACTED] %.

Som nevnt utfører begge partene mindre konstruksjoner som underganger, viltoverganger og kulverter. Prognosesenteret har ikke skilt ut denne type konstruksjoner i sine analyser. Partene estimerer at denne delen av markedet i 2020 totalt utgjorde [REDACTED] MRD. HI Entreprenørers omsetning i denne delen av markedet utgjorde [REDACTED] MNOK i 2020, som tilsvarer en markedsandel på [REDACTED] %. Kruse Smith Anlegg anslår at omsetning i dette segmentet utgjorde [REDACTED] MNOK i 2020, noe som tilsvarer en markedsandel på [REDACTED] % markedsandel. Partenes samlede markedsandel i segmentet for leveranse av mindre konstruksjoner er derfor på omtrent [REDACTED] %.

Innenfor leveranse av brokonstruksjoner har partene vertikalt overlapp, ettersom HI Entreprenører ikke har brokompetanse og må benytte seg av underleverandører dersom en skal levere et samlet tilbud i en anbudskonkurranse hvor brokonstruksjoner er del av prosjektet. Leveranse av brokonstruksjoner utgjorde i 2020 totalt 3,144 MRD. Partenes samlede omsetning i denne delen av markedet utgjorde [REDACTED] MNOK, noe som tilsvarer en markedsandel på [REDACTED] %.

Partene har også vertikalt overlapp i de tilfeller Kruse Smith Anlegg er avhengig av et samarbeid for å kunne levere kompetanse på dagsone (grunnarbeider, vei i dagen, transport), rassikring og veivedlikehold. Denne delen av markedet utgjorde omtrent 72,276 MRD i 2020, hvorav anlegg utgjorde 51,276 MNOK, og veivedlikehold 21 MNOK. Partenes samlede omsetning utgjorde [REDACTED] MRD i 2020, noe som tilsvarer en samlet markedsandel på [REDACTED] %.⁸

Partene har således ikke markedsandeler som samlet overstiger 20 % på noe relevant marked hvor de begge er aktive, eller over 30 % i de markedne hvor partene har vertikalt overlapp, og anser derfor vilkårene for forenklet melding etter Meldepliktforskriften § 3 første ledd nr. 3 b) for å være oppfylt.

⁷ Totalomsetning estimert på bakgrunn av Veidekkes egne hjemmesider: <http://veidekke.no/>

⁸ Da det ikke er mulig mulig å skille dette i Prognosesenterets tall, er konstruksjoner som underganger, overganger og kulverter, medtatt både i markedstotalen på 74,034 MRD og i partenes omsetning på [REDACTED] MRD.

4.2 Opplysninger om partenes fem viktigste konkurrenter, kunder og leverandører (nasjonalt)

4.2.1 Partenes fem største konkurrenter i anleggsmarkedet

	HI Entreprenører	Kruse Smith Anlegg
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		

Det skal bemerkes at anleggsmarkedet er preget av at det er samme materiale og teknikk som benyttes på alle typer prosjekter innenfor anlegg. For store prosjekter er det derfor oftest de største aktørene som inngir tilbud i anbudskonkurranser, uavhengig av hvilket segment det er tale om. Partene har derfor [redacted]. Det varierer derimot hvilke aktører som benyttes som underleverandører, og partene kan til tider opptre som underleverandører av disse aktørene.

4.2.2 HI Entreprenørers fem største kunder og leverandører

	5 viktigste kunder (2020)	5 viktigste leverandører (2020)
1.		
2.		
3.		

4.			
5.			

4.2.3 Kruse Smith Anleggs fem største kunder og leverandører

	5 viktigste kunder (2020)	5 viktigste leverandører (2020)
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		

5. Transaksjonen har ingen konkurransebegrensende virkninger

5.1 Innledning

Det er etter partenes oppfatning små etableringshindringer på det norske anleggsmarkedet, annet enn innkjøp av maskiner og kvalifiserte ansatte. Ett tegn på dette er at det stadig kommer nye aktører på

markedet, i tillegg til at tilbydere fra andre land kan konkurrere på mange av bygge- og anleggsprosjektene i Norge på like vilkår som foretak som er etablert i Norge. Videre er anleggsmarkedet preget av et stort antall aktører. Kundene er også mange, både i det offentlige og det private, og etterspørselen er stor. Markedet er dynamisk og lite konsentrert, og preges for øvrig av å være et anbudsmarked med store prosjekter, hvor kjøperne har stor forhandlingsstyrke og skaper hard konkurranse mellom tilbyderne.

Partenes beskjedne markedsandeler innenfor anleggsmarkedet som en helhet og innenfor respektive segmenter hvor en har horisontalt eller vertikalt overlapp, medfører at det ikke oppstår noen konkurranseskadelig konsentrasjon på noen relevante markeder etter foretakssammenslutningen. Partene har helt unntaksvis konkurrert om samme prosjekt⁹ og Kruse Smith Anlegg har primært arbeid på Sør- og Vestlandet, mens Hæhre Entreprenører driver virksomhet i hele Norge. Hæhre Entreprenører har historisk hatt lite virksomhet i dette området.

Foretakssammenslutningen vil etter partenes syn ikke hindre effektiv konkurranse om leveranse på anleggsmarkedet. Foretakssammenslutningen vil kun i begrenset grad føre til en endring i konsentrasjonen i det norske anleggsmarkedet.

5.2 Overordnet om anleggsmarkedet

Bygge- og anleggsmarkedet preges av sterk vekst til tross for relativt svake konjunkturer. Offentlige kontrakter står sentralt for markedsaktørene, noe som forsterkes av at disse kontraktene i liten grad er konjunkturutsatt. Trenden er store anleggsoppdrag på flerfoldige milliarder, og en del av disse kontraktene er av svært langsiktig karakter.

Tidligere har anleggsmarkedet vært preget av tilbud på mindre deler av veiprosjekter til en rekke mindre aktører, hvor det i større grad var mulig å tilby enkeltstående spesialkompetanse, for eksempel innen vei i dagen, eller tunnel eller bro. I dag preges markedet av at oppdragsgiver, for eksempel Statens vegvesen og Nye Veier, for eksempel setter ut angitte veistrekninger på tilbud. Anbudsforespørsel inkluderer dermed alle nødvendige elementer på veistrekningen, som for eksempel bro/undergang/viltovergang og tunnel i tillegg til vei i dagen.

Den generelle dreiningen med stadig økning av store kontrakter og bruk av totalentrepriser medfører at det kreves at aktørene i bygge- og anleggsbransjen har tilgang på bred kompetanse innen en rekke fagområder. Størrelse og økonomisk stilling blir av samme grunn stadig viktigere i konkurransen om de største oppdragene.

Kommisjonen har i tidligere avgjørelser lagt til grunn at markedet for anleggsarbeid, så som samferdsel, infrastruktur, annen type anleggskonstruksjoner slik som energibygging, kaianlegg, etc., utgjør et separat marked fra byggesektoren, jf. sak COMP/M.6020 ACS/HOCHTIEF (avsnitt 6) og sak COMP/M.6841 – Goldman Sachs / TPG Lundy / Tulloch Homes Group Limited (Avsnitt 16).¹⁰¹¹ Kommisjonen har således

⁹ Partene møttes én gang i samme anbudskonkurranse sommeren 2021.

¹⁰ Det vises her særlig til Kommisjonens avgjørelse i Case Comp/M.6020 - ACS/Hochtief fra 2011 hvor det ble uttalt:

"The Commission has generally considered the possibility to distinguish the following product markets in the construction sector: (i) construction of residential buildings covering blocks of flats, other multi-household buildings and single household buildings, (ii) construction of non-residential buildings (such as, e.g., industrial buildings, offices, shopping centres and hospitals), and (iii) construction of infrastructure/civil engineering (such as roads, bridges, railroads, sewage systems, etc. The Commission in previous decisions has held that the geographic market for construction services is national".

¹¹ Se også Comp/M.5200 Strabag/Kirchner, sak COMP/M.5158 – Strabag/Kirchoff og sak COMP/M.4687 – Sacyr Callehermosos/Eiffage.

lagt til grunn at anleggsmarkedet utgjør et separat marked adskilt fra markedet for bygging av boliger og næringsbygg mv.

Ettersom ingen av partene har virksomhet i hele anleggsmarkedet, men heller opptrer som underleverandører der prosjekter krever slik totalkompetanse, er partenes tilbud i anleggsmarkedet som helhet ikke substituerbare.

Skulle Konkurransetilsynet være uenig i at det er et stort marked for konstruksjon og bygging av anlegg kan det tenkes at markedet kan deles inn i to mer snevre markeder; markedet for konstruksjon og bygging av samferdsel og infrastruktur, som omfatter bygging og konstruksjon av vei, tunnel, bro, vann og avløp og nybygg av jernbane, og markedet for øvrig bygge- og anleggsvirksomhet som tilsvarer andre anleggsprosjekter, slik som industribygg, energibygging, vannkraftverk, etc.

Partene har for det formål å gi Konkurransetilsynet et så oversiktig bilde som mulig, søkt å beskrive nærmere de aktuelle områdene/segmentene i anleggsmarkedet hvor begge parter er aktive og potensielt kan inngi separate tilbud som til dels er substituerbare og hvor partene dermed potensielt har horisontal overlapp. I vedlegg til denne meldingen (Vedlegg 3 og 4 - tabell Anleggsmarkedet, underfordelt 2019-2022) har partene søkt å synliggjøre sin tilstedeværelse i de ulike segmentene innenfor anleggsmarkedet. Partenes virksomheter er primært komplementære (vertikalt overlapp), og i mindre grad horisontalt overlappende innenfor de ulike segmentene i anleggsmarkedet.

HI Entreprenører driver med anleggsvirksomhet, dvs. større prosjekter innen vei, tunnelbygging og rassikring, samt bane, infrastruktur og tunnelbygging for jernbane- og sporveisanlegg. I tillegg driver selskapet virksomhet innen energianlegg (vannkraftanlegg), kommunaltekniske anlegg og andre anlegg (bl.a. VA), samt grunnarbeid.

I tillegg kommer HI-konsernets virksomhet innen maskinutleie, verkstedtjenester, bilomsetning og bilutleie. Dette er små virksomhetsområder for HI-konsernet.

Kruse Smith Anlegg har virksomhet innen tunnelanlegg, broer og industrianlegg. Selskapet deler virksomheten i to avdelinger; tunnel og konstruksjoner. Broer inngår i avdeling for konstruksjoner, mens tunnel- og industrianlegg inngår i virksomhetens avdeling for tunnel.

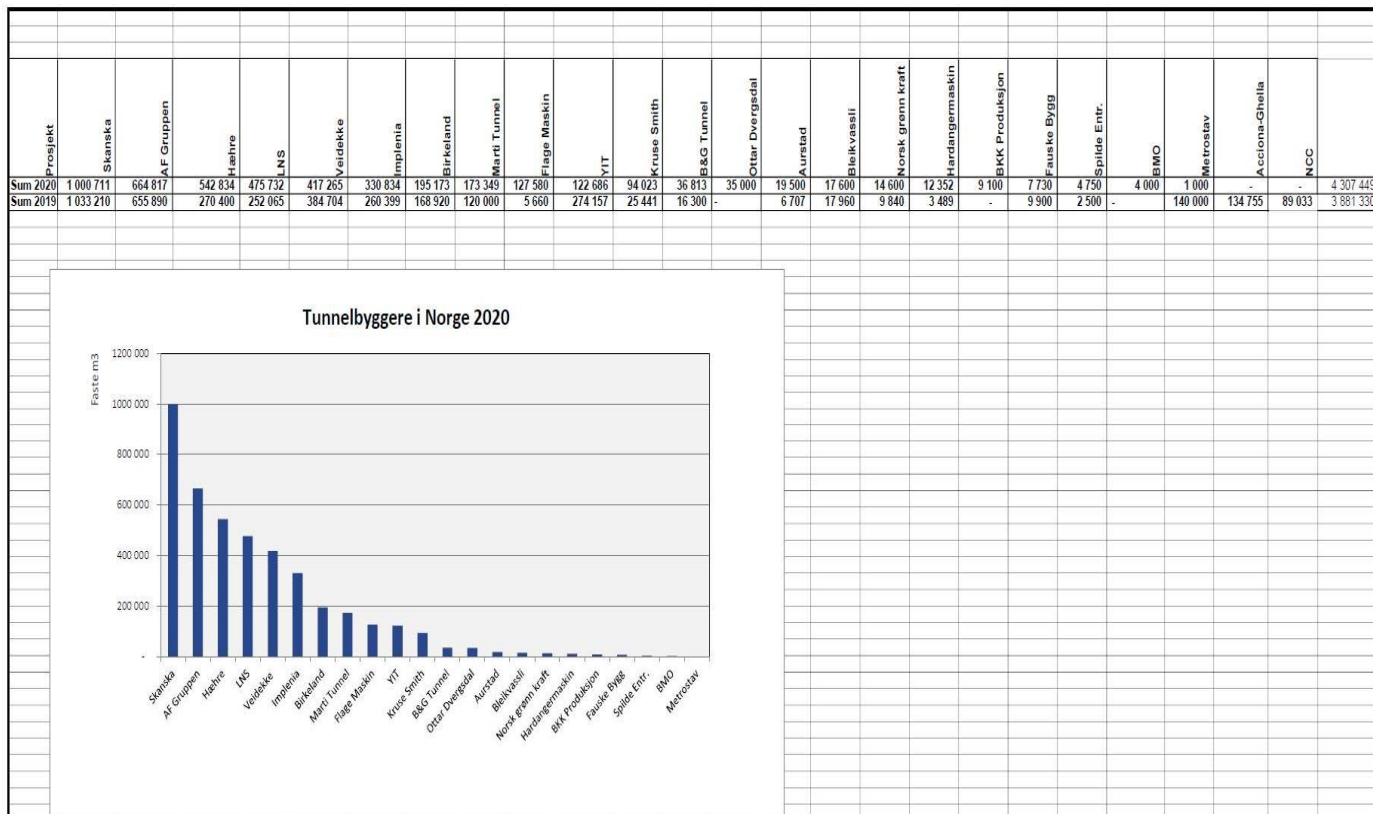
Partene har med andre ord overlappende virksomhet innen leveranse av tunnel for veianlegg og jernbane-sporveisanlegg og leveranse av konstruksjoner som underganger, viltoverganger og kulverter. Disse sektorene vil beskrives nærmere i det følgende.

5.2.1 Leveranse av tunnel innenfor veianlegg og jernbane-/sporveisanlegg

Partene tilbyr begge leveranse av tunnelanlegg innenfor bygging av vei, og jernbane-/sporveier. Begge disse segmentene er hver for seg svært spesialisert og kompetansekrevede, både hva gjelder utstyr/maskiner for utførelsen, og teknisk kompetanse til det personellet som gjennomfører prosjektene. Oppdragsgivernes krav til spesialistkompetanse innenfor de respektive segmentene utgjør etableringsbarrierer for nye aktører.

HI Entreprenørers pågående prosjekter innenfor dette segmentet er blant annet bygging av to tunneler i Sogn og Fjordane for Statens Vegvesen. Kruse Smith Anlegg har overtatt prosjekter fra Kruse Smith Entreprenør som er blant annet bygging av tunnel mellom Eidsdal og Geiranger for Møre og Romsdal Fylkeskommune. Selv om partene har overlappende virksomhet innen tunnelanlegg, opererer Kruse Smith Anlegg stort sett på sør-/Vestlandet, og partene er ikke kjent med at en tidligere har levert tilbud som underleverandør på samme type prosjekter.

Segmentet for veianlegg med tunnel består ifølge statistikk fra Norsk Forening for Fjellsprengningsteknikk ("NFF") av ca. 20 tunnelentreprenører, men preges av 10 store konkurrenter (blant annet partenes fem største konkurrenter er angitt i punkt 4.2.1), og en rekke mellomstore og mindre konkurrenter, både nasjonale og internasjonale. Partene er små aktører i den store sammenheng, og partene har ikke hatt en markant høyt stabil produksjon innenfor dette segmentet sammenlignet med sine konkurrenter.

Statistikk fra nff.no: "Tunnelstatistikk 2020".

Som det fremgår av tabellen preges segmentet for leveranse av tunnelanlegg av omtrent 20 aktører. Det foreligger også statistikker for 2021, men disse gir etter partenes mening et misvisende bilde for størrelsesforholdet mellom aktørene, og er følgelig ikke representativt for aktørbildet.¹²

Det at to aktører slår seg sammen vil ikke redusere konkurransen eller antall konkurrenter merkbart, og det vil fortsatt være mange konkurrenter og stor konkurranse om prosjektene og for leveranse av tunnel innenfor både veianlegg og jernbane-/sporveianlegg. Foretakssammenslutningen vil derfor ha liten påvirkning på markedsstrukturen og konkurransesituasjonen.

5.2.2 Leveranse av konstruksjoner som underganger, viltoverganger og kulverter

I større veianleggsprosjekter etterspørres det gjerne kompetanse på mindre konstruksjoner som underganger, viltoverganger og kulverter. Slike mindre konstruksjoner etterspørres ofte som en del av et større leveranseprosjekt, og utgjør en liten del av prosjektet/leveransen totalt sett. Det er mange aktører i markedet som tilbyr leveranse av mindre konstruksjoner som ovennevnte, og partene er små aktører i den store sammenheng.

¹² <https://nff.no/wp-content/uploads/sites/2/2021/12/Tunnelstatistikken-2021.pdf>. I statistikken fra 2021 er Kruse Smith rangert på topp med bakgrunn i en ekstraordinær høy produksjon, noe som avviker klart fra mer normalt historiske tall: 94' fm3 i 2020 og 25' fm3 i 2019.

De største aktørene, som Veidekke og Skanska, har konsernintern kompetanse på området og kan ofte levere slike konstruksjoner på egenhånd som en del av et tilbud på en samlet leveranse.

Som beskrevet ovenfor er partene små aktører i den store sammenheng, og partene har svært liten samlet markedsandel for leveranse av konstruksjoner som underganger, viltoverganger og kulverter. Det er følgelig etter partenes mening ingenting som tyder på at foretakssammenslutningen vil føre til konkurransebegrensende virkningen innenfor dette segmentet.

5.3 Geografisk utstrekning av det relevante markedet

Når det gjelder den geografiske utstrekningen på anleggsmarkedene er denne i det minste nasjonal. Aktørene er meget mobile, og det er vanlig å konkurrere om prosjekter over hele landet. Det er også internasjonale aktører som inngir tilbud på anleggsprosjekter i Norge, og likeledes er det åpent for norske aktører å inngi tilbud på prosjekter i utlandet. Det kan derfor anses at markedet er større enn nasjonalt, men vi vil i denne meldingen gå ut ifra et nasjonalt marked for enklere å kunne definere partenes markedsandeler. Det skal bemerkes at hvis markedet i realiteten er større enn nasjonalt, vil partenes markedsandeler naturligvis være enda lavere enn det som fremkommer av redegjørelsen i denne meldingen.

Partene er som nevnt ovenfor av den oppfatning at det er et stort marked for konstruksjon og bygging av anlegg og at foretakssammenslutningen ikke vil føre til betydelige markedsandeler, hverken for anleggsmarkedet som helhet eller om en benytter de mer snevre avgrensingene innenfor samferdsel og infrastruktur og øvrig anleggsvirksomhet. Partenes markedsandeler vil uansett ikke overstige 20 %.

6. Offentlig tilgang til informasjon og konfidensielle opplysninger

Denne meldingen omfatter opplysninger som er forretningssensitive og konfidensielle. Alle opplysninger som er konfidensielle er markert med grønn.

Disse opplysningene omfatter forretningshemmeligheter som det av konkurransehensyn er sentralt å hemmeligholde og derfor unnta fra offentlig innsyn, jf. offentleglova § 13 første ledd, jf. forvaltningsloven § 13 første ledd nr. 2. Offentlig innsyn i disse opplysningene vil medføre en konkurranseulempe for partene versus konkurrenter og kunder, og partene risikerer tap som følge av slike ulemper.

Nærmere begrunnelse for at de ulike opplysningene er konfidensielle er inntatt i Vedlegg A.

7. Avslutning

Dersom Konkurransetilsynet har spørsmål eller behov for ytterligere informasjon, ber vi om at det tas kontakt med partene på følgende kontaktinformasjon:

For Kjøper:

Knut Harstad

Tlf: 911 11091

E-post: knut.harstad@hi-gruppen.no

For Selger/Kruse Smith AS:

Nils Christian Ravnaas

Tlf: 950 34028

E-post: NilsChristian.Ravnaas@kruse-smith.no

Vedlegg:

Vedlegg A - Begrunnelse for sladding av deler av meldingen

Vedlegg B – Vedlegg til forenklet melding

1. Vedlegg – Aksjekjøpsavtale (konfidensiell)
2. Vedlegg – Årsregnskap og årsberetning Kjøper
3. Vedlegg – Markedet - oversikt
4. Vedlegg – Markedet underfordelt
5. Vedlegg – Analyse markedsandeler (konfidensiell)